

זמני כניסת ויציאת השבת לפי אופק ירושלים ומעלה אדומים:

- 18:56 הדלקת נרות
- 20:12 צאת שבת הדלקת נרות יום טוב
- 20:13 מוצאי יום טוב
- 20:55 ר"ת

שיר ליום השבת

האלשיך הקדוש סיפר מעשה אודות הרמב"ם.

ידוע שרבנו הרמב"ם היה רופאו של המלך, ומחמת כך היה עסוק מאוד, כי אנשים רבים המתינו לו בדרכים כדי להיווצף בו.

בדרכו של הרמב"ם מבית המדרש לבית המלך, היו ממתינים שורות של אנשים הזקוקים לרפואה, והרמב"ם במבט אחד חוזר ראה נכוחו איזה חולי יש לשואל, והורה לו את דרך רפואתו ותרופתו. הוא לא נזקק לבדיקות דם, ולא לצילומי כליות ולב.

היה יהודי אחד, 'מלמד' המתגורר בעיירה, שהתפרנס בכבוד מעיסוק המלמדות, וחי בטוב ובנעימים. והנה הגיע לעיירה מלמד אחר ולקח את פרנסתו. תושבי העיירה הלכו למלמד החדש ונהנו ממנו.

מרוב צער לא יכול היה המלמד הראשון לאכול. ברבות הימים גם לא היה לו מה לאכול כי פרנסתו הצטמקה. גם שינה לא נתן לעיניו מחמת הדאגה כיצד יפרנס את הילדים ויתן לחם לפי הטף.

היהודי הלזה נעמד גם הוא בהמתנה בדרכו של הרמב"ם ברחוב, וכאשר עבר הרמב"ם והביט עליו, אמר לו: "אתה בריא, אין לך שום דבר. כאן עומדים רק אלו הזקוקים לרפואה. גופך בריא."

אמר האישי: "אבל אינני יכול לאכול וגם לא לישון, וידוע לי על אנשים שלא יכלו לישון, והרב נתן להם תרופה ותשועה והם חזרו למסלול החיים."

ענה הרמב"ם: "אבל אתה בריא, אין לך שום דבר."

"ובכל אופן", התעניין הרמב"ם, "מדוע אינך ישן?"

סיפר לו היהודי את סיפורו אודות המלמד שהגיע לעיירה ונטל את פרנסתו ואין לו מה לאכול, וגם אם מצליח הוא לארזן מעט אוכל - אין לו תיאבון לאכול מרוב עגמת נפש על פרנסת הילדים.

אמר לו הרמב"ם: "אם כך, הרפואה שלך תהיה, לקחת דלעת ולהחזיק אותה עטופה בסגירה הרמטית. תשמור אותה כך, והרפואה תגיע."

האישי עשה כהצעתו של הרמב"ם. שמר דלעת באופן שתישאר טרייה כאילו היום קטפו אותה מהשדה. המתין כמה ימים, והפרנסה לא הגיעה, המלמד עדיין נשאר בעיר. האישי הרבה במחשבתו כי הדלעת תעשה משהו רע למלמד ההוא....

כך המתין חודשים ושלושה.

הגיעו ימי החורף והמלך הצטנן. כיון שהצטנן, נקרא הרמב"ם למלך. אמר הרמב"ם למלך: "הרפואה של המלך אחת היא: עליו להשיג דלעת טרייה שזה עתה קטפו אותה מהשדה, יאכל ממנה ותבוא לו הרפואה."

אבל כעת חורף ואין דלעת טרייה, ומצבו של המלך מחמיר ומחריף.

הוציאו כרוז ברחבי המדינה: "למי יש דלעת?"

היהודי נזכר כי יש לו דלעת טרייה והודיע לאנשי המלכות: "יש לי דלעת טרייה", לקח אותה והביאה למלך. ואכן, המלך אכל והבריא.

עם החלמתו ערך המלך סעודה וביקש שיוזמינו אליו את המלמד שנתן לו את הדלעת.

בעצומה של הסעודה, פנה המלך למלמד ואמר לו: "הצלת אותי, אני חייב לשלם לך. אתן לך מה שתרצה". אמר המלמד בלבו: "עתה תגיע לי הישועה".

הוא נעמד וביקש, עתה המלך יחוקק חוק, שבעירו אין לאף אחד זכות להיות מלמד מלבדו. הוא הסביר ופרט, כי הגיע איזה מלמד לקפח את פרנסתו - אוכל את לחמו ועושק את פתו...

המלך לא היה מרוצה מבקשתו. ואמר "זו השמחה שלי, לכן ביום כזה אני פוסק רק דברים באופן חיובי, רק טוב. אינני יכול לעשות צרות לאנשים. אפילו אם אתה צודק, לא אוכל לקפח מקור פרנסה של אדם".

הסעודה הסתיימה והמלמד חזר לביתו. הוא הלך לרמב"ם וסיפר "אין לי דלעת, נתתי אותה למלך".

התעניין הרמב"ם: "ומה נתן לך שבביל זה?"

כלום.

אין כזה דבר. וכי הוא לא רצה לשלם לך על כך?

הוא ביקש לשלם, ואכן ביקשתי ממנו, אך הוא לא הסכים לבקשת!

אמר לו הרמב"ם: "היכן המח שלך? זה מה שביקשת ממנו, היית יכול לבקש תרפ"ט אלפים בקשות אחרות, וכאשר היה ממלא את רצונותיך, כולם יכולים היו להיות מלמדים, לא היתה לך שום בעיית פרנסה".

אמר הרמב"ם "אין מה לעשות, עתה תאלץ להמתין אולי לשנה הבאה. כיצד איבדת את שכלך?!"

כך כותב האלשיך הקדוש.

"פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון", הקב"ה נתן לכל אחד כפי רצונו, כי אין דבר העומד בפני הרצון, והמלאכים מוליכים אותו! אבל צריך לדעת מה לרצות.

בא יהודי ורוצה פיתה עם פלאפל. בסדר, יהיה לך את הפיתה, כי אם זה מה שאתה רוצה - זה מה שיהיה!

שלוש פעמים תאמר: "פותח את ידך", תחזור על הדברים ותחדיר לראש כי הקב"ה נתן לכל אחד את רצונו, אולם אל תהיה סכל וחסר דעה, דע מה לרצות!

(הרב קרלינשטיין)

מאורה של הפרשה

"למשפחתם לבית אבותם"

"לבית אבותם" ימי שאביו משבט אחד ואמו משבט אחר, יקום על שבט אביו' (רש"י).

כלומר, הייחוס לאיזה שבט שייך האדם - נקבע על פי אביו. לעומת זאת האם נחשב האדם יהודי או גוי - זה נקבע על פי אמו, אם היא יהודיה או גויה.

כידוע, ישנה באדם עצם מיוחדת שניזונת רק מסעודת מלווה מלכה. עצם זו קיימת לעולם ואינה נרקבת גם לאחר מותו, וממנה יקום בתחיית המתים. אצל יהודים העיקר הם העצמות, איתן קמים בתחיית המתים - אותן מקבלים מהאבא. מה שאין כן הגוים שאינם קמים בתחיית המתים - הם הולכים אחר האמא.

סעודת מלווה מלכה - חשיבות מיוחדת יש לה, כי כאמור, מהעצם הנזונת מסעודה זו יקום האדם בתחיית המתים.

מסופר על הגאון מוילנא זצ"ל, שכשהיה חולה התחנן שילעישו אותו כזית פת מלווה מלכה. וכשהרבנית שלו רצתה לצום במוצאי שבת, אמר לה הגאון: "כל מה שתתקני על ידי התעניות אינו שווה לחסרון שיחסר לך בכך שלא אכלת מלווה מלכה!".

(יראבון)

נקודה למחשבה

מי שיתבונן ויכיר מה קורה בעולמנו, יראה שיכול להיות לאדם ראש חלש, ובמשך הזמן הוא כמו מקבל ראש חדש לחלוטין, כי אם הוא רוצה לילך - מוליכים אותו.

המהרש"א שואל:

מדוע הלשון הוא "מוליכין אותו" לשון רבים? הרי הקב"ה הוא המוליך אותו, אם כן היה צריך להיות כתוב "בדרך שאדם רוצה לילך הקב"ה מוליך אותו"?

אומר המהרש"א:

מכל מצוה שיהודי עושה נברא מלאך.

ואיזה מלאך? לפי איכות המצווה.

אם המצווה נעשתה בשלמות, עם כל הלב, בשמחה, עם החמימות ועם השלהבת אש קודש - המלאך שנברא ממצווה זו יהיה כמותה, חי ויוקד, אש קודש, מלאך עם חוזק.

ואם המצווה נעשית חצי חצי - נברא מלאך מסכן, דל וחלש - במובן הרוחני.

כפי המצוה שנעשתה כך המלאך - בלי יד, וללא רגל.

"מוליכין אותו", היינו המלאכים שנבראו. (יראבון)

נא לשמור על קדושת הגיליון. אסור לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה.

הצלחה ברו"ה: מש' צבי. משי' נדף. זיווג הגון: אורית יהודית בת מרים דבורה פנינה. יעקב משה בן מרים דבורה פנינה יוסף בן מרים דבורה פנינה. רפאלי ברוך דב בן רחל רפאלי: תהילה בת שושני. מלכה בת נעמי. רפאל ברוך דב בן רחל רפאלי: הר"ע יוסף בן גורגיה זצ"ל. הגה"ר אהרן יהודה לייב שטיינמן זצ"ל. הר"ע יוסף בן דניאל ז"ל. ששון בן דניאל ז"ל. משה בן דניאל ז"ל. סניורה בת מתוקה ז"ל.

ברכת שבת שלום!

עריכה: משפחת שמעיה

לע"נ אבינו הר"ר אילן סבב בן סניורה ז"ל

להקדשות ולתרומות 054-8403899

"שבעה שבועות תספור... ועשית חג שבועות לד'"

אמרו חז"ל: כשיצאו ישראל ממצרים נתבשרו שהם עתידים לקבל את התורה לסוף חמישים יום, ומרחב חיבה היו מונים בכל יום ויום; עבר יום אחד, עברו שני ימים וכן הלאה, ומצפים לקבלת התורה.

- ✪ מצווה להדליק נרות לבילי יום טוב, ותברך: "להדליק נר של יום טוב".
- ✪ לא תברך "שהחיינו" בזמן ההדלקה אלא תכוון לצאת ידי חובת ברכת "שהחיינו" בקידוש.
- ✪ (ומי שנוהגת לברך בזמן ההדלקה, אין למנהג זה כל יסוד בהלכה, ומן הראוי שתפסיק לעשות כן).
- ✪ ואם הקדימה וברכה "שהחיינו" בזמן הדלקת הנרות, יש להיזהר שלא תענה 'אמן' על ברכת "שהחיינו" בעת הקידוש, שלא יהיה 'הפסק'.
- ✪ "ושמחת בחגך" - חייב אדם בחג להיות שמח וטוב לב.
- ✪ כל מלאכה האסורה בשבת, אסורה ביום טוב, חוץ ממלאכות שהן לצורך אוכל נפש.

חז"ל אסרו להדליק אש ביום טוב, אך מותר להעביר אש מאש קיימת, ולכן יש להכין מערב החג נר דלוק, כדי שיוכלו להדליק ממנו בחג.

את האש אסור לכבות באופן ישיר, אלא על ידי גורם אחר, כגון: להניח את הגפרור שיכבה מעצמו או להניח על הגז כלי מלא במים שירתח, ויגלשו המים ויכבו הלהבה, ואז יסגור את כפתור הגז (ויקפיד לשתות את המים).

- ✪ פשט המנהג, להיות האנשים נעורים כל הלילה ולעסוק בתורה. ומובא בספר הכוונות, שכל מי שלא ישן בלילה זה אפילו רגע אחד, מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק בשנה ההיא.
- ✪ מנהג עדות המזרח, שגם מי שנעור כל הלילה מברך את כל ברכות השחר, חוץ מברכת 'על נשילת ידיים' ואשר יצר' (אלא אם כן הוצרך לנקבו שאז מברך 'אשר יצר').
- ✪ ומנהג עדות אשכנז, שלא מברך כלל ברכות השחר, אלא שומע מאחר (שישן פרק זמן המתיר לו לברך) ויוצא בברכותיו.

✪ אמרו חז"ל: אמר הקב"ה לישראל - בני, היו קוראים פרשת עשרת הדברות בכל שנה, ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני הר סיני ומקבלים את התורה. קריאת עשרת הדברות הוא זמן גדול ומסוגל לישועה. (י"א ע"ג)

מנהגי החג:

- ✪ נוהגים לשתוח עשבי בשמים ושושנים בבית הכנסת ובבתים, זכר למה שאמרו חז"ל: 'בכל דיבור שיצא מפי הקב"ה, נתמלא העולם כולו בשמים'.
- ✪ נוהגים לאכול מאכלי חלב ודבש, שתורתנו נמשלה להם, שנאמר: "דבש וחלב תחת לשונך".
- ✪ דבש - ראשי תיבות: דבש, בינה, שכל.
- ✪ באכילת דבש מבקשים על חכמה לבני הבית.
- ✪ עדות המזרח נוהגים לאכול סעודה בשירת בערב החג, וסעודה חלבית בבוקר, לומדים זאת מהפסוק "לַהֲגִיד בְּבוֹקֵר חֶסֶדךָ" - ראשי תיבות 'חלב'.
- ✪ אכילת קינוח מתוק בסיום הסעודה, סגולה שתהא הלשון רגיילה לתורה.
- ✪ נהגו לאפות חלה עם שבעה שלבים כסולם, ולהודות על שבעת השבועות של ה'עומר' שהביאונו עד הלום.
- ✪ נוהגים לומר את ספר התהלים, שדוד המלך ע"ה נולד ונפטר בחג זה.
- ✪ נוהגים לומר מגילת רות, ללמדנו שלא ניתנה תורה אלא על ידי ייסורים ועוני. ומתוך הסבל צומחים ההישגים הגדולים ביותר.

(לקט מפרשים, קונטרס הגימ)

חג השבועות - חג הקבלה

בכל שנה יש מתן תורה; מתן. ד' עומד עם הסחורה היקרה הזו ומכריז: "מי רוצה?" וזה הזמן שלך לבקש. בחג השבועות.

"ד' אני כל כך רוצה! תעלה אותי מעל היצר הרע שלי. אנא, עזור לי לנצח". חג השבועות הוא חג הרצון. חג שבו הרצון מחולל פעולות בשטח.

בנ"א אמרו "נעשה ונשמע" מוכנים. רוצים. ורק על זה קיבלו שני כתרים, עוד לפני שעשו משהו, כי הרצון שלהם נחשב להם עשייה.

בחה שבועות מתפללים ומקדשים את האכילה

כל העניין של חג השבועות קשור ללחם: מגילת רות פותחת ומתארת איך עמ"ר רעב ללחם, רות ונעמי חוזרות לבית לחם, מקריבים את שני הלחם. וכיצד מקריבים? -מניפים. הבהמה יורדת לאוכל; ואילו אנו - מגביהים אותו.

אכילה היא קודש. "אהבת עולם אהבתנו", אומרים חז"ל: הקב"ה אוהב אותנו אהבה של העולם הזה. איננו נוצרים או נזירים. אפשר הכל - בקדושה; לקנות בגדים, לאכול, לטייל, ליהנות - הכל אפשר, בקדושה.

"בהוציאך את העם ממצרים, תעבדון את הא-לוקים"

'איזוהי עבודה שבלב? זוהי תפילה'. יצאנו ממצרים כדי להתפלל. עמ"ר מקבל את עשרת הדיברות, השמים פתוחים - והוא עומד להתפלל. פתיחת ההיכל זה זמן גדול.

חג השבועות - עת רצון עצום!

זה הזמן לבקש בקשות. לתפילה בימים אלו יש כח הישרדות עצום.

"והיה לבבם זה... לשמור את כל מצוותי כל הימים" - אומר האדמו"ר מגור: מאז שהתפלל ד' את התפילה הזו, אין מצב שילד שהתרחק מהתורה לא יוכל לחזור אליה, אין יהודי שלא יוכל לעשות תשובה, אין בן מלך שהתרחק ואביו התייאש ממנו ושכחו.

ביום זה בטל היצר הרע, כי הכח והאור העצומים של מעמד הר סיני חוזרים - ובהר סיני בטל מהם היצר הרע, ויש בכוחם לשוב בתשובה.

תיקון ליל שבועות

'הנעור כל הלילה' בשבועות 'ישלים את שנתו' - יהיה בריא כל השנה.

שבועות הוא יום לידתו ופטירתו של דוד המלך שנולד מרות 'זהרוה לד' בשירים ותשבחות' בספר התהלים שחיבר. קראי את ספר התהלים, יש בכך עניין וסגולה. תשאל: הרי בתהלים יש הרבה פרקי תלונה, בקשה, הבעת פחד. איך זה מרווה את ד' בתשבחות? - כן, אומר ד', זה מרווה ומשמח אותי, שאת לא הולכת לחברה, לפסיכולוגית ובוכה - אלא את בוכה לי.

כשחברה בוכה לך, כמה את מרגישה מיוחסת... שאת בוכה לד' - את מייחדת אותו מכל העולם, והוא משפיע עליך שפע.

במתן תורה: "יורא העם וינועו ויעמדו מרחוק" - עמ"ר עמדו בתפילה, על מה? על ה'רחוק', על הרחוקים, על הדורות הבאים.

גם את יכולה בשבועות לבקש על כל הדברים הרחוקים, לכי על גדול, בקשי על דברים שנראים לך רחוקים מהמציאות, וגם על הגאולה האמתית.

בחה השבועות עם ישראל ככלה, השמים פתוחים לתפילות שלך, נצלי את הזמן המיוחד הזה לבקש על עמ"ר כולו ועל כל דוחתך.

מתי הזמן הטוב ביותר לבקש בחה?

כדי שהתפילה תטוס במלוא העוצמה ליעד, תלמדי משהו, אמרי פרק תהלים - ואז תבקשי. 'שכל תפילה שבאה מדברי תורה - מתקבלת'.

תורה זו שפתו של ד', לאחר שדשת בה, יש לך שפה משותפת עם ד' ואת יודעת מה לבקש.

גם תפילה מתוך שמחה, ברגע של התעלות, פועלת בצורה מדהימה.

הזמן בו קוראים בתורה את עשרת הדברות הוא רגע שמימי עצום!

זה זמן של שמחה גדולה, כי אנו מקבלים את התורה, תורת חיים.

בזמן מיוחד זה בקשי על רפואה. במעמד הר סיני התרפאו כולם מכל החולאים.

בקשי על הילדים, על הפרנסה, על הכל - והדביקי אותם לתורה; "ד', אני רוצה ללמד את בני תורה, אך אין לי בן", עונה ד': "אין בעיה. קחי".

בשחרית ב'אהבת עולם' בקשי שילדיך יהיו בני תורה.

האלשיך: בערב שבועות אחרי הסעודה בקשי על שלום בית, על נשיאת חן מבן-זוגך ובנים צדיקים; בערב זה 'שכרה' לאה את יעקב בדודאים ונולד יששכר - תלמיד חכם. ברכו את הילדים ב"ברכת כהנים".

בעל ה'רוקח' כותב: בשבועות בקשי מהקב"ה על ילדים תועים שסטו מהדרך, כי בשבועות הוציאה בתיה בת פרעה את משה ממי היאור.

ומילה אחרונה - "כה תאמר לבית יעקב", אלו הנשים. נתנו לך את התורה ראשונה - כדי ש'תגיד לבני ישראל', תדעי לענות לילדים שלך.

כמה מכובדת אמא שיודעת תורה, שיודעת ללמד רש"י את הילדים שלה! בשבועות נקבע כמה תורה תרד לבינתך. דאגי שהבית יהיה ראוי לכך.

הרב יענק'לה גלינסקי זצ"ל סיפר:

השבוע שאלני אברך בכאב: לפני חודשיים חגגנו את חג הפסח, רוממות ליל הסדר, וקריעת הים בשביעי של פסח. חמישים ימי הספירה, ושלושת ימי ההגבלה. חג השבועות, וקבלת התורה. מה נשאר מכל זה, במה השתפרנו, 'מפטירין' דאשתקד... והמשיך וסיפר במבוכה: מעשה באדם שראה באיזה ספר, שמי שמתענה ארבעים יום זוכה לגילוי אליהו. החליט שהמחיר שווה. התענה ארבעים יום, ומאומה. חשב: התענית, ודאי. ודברי הספר, ודאי אמת. אלא מה, יתכן וראיתו ולא ידעתי שזה הוא. ויתכן ומקפיד עלי מאיזו סיבה. החליט לנסוע לצדיק בעל רוח הקודש הזוכה לגילוי אליהו, שיאמר לו האם ראהו או מה ההקפדה.

נסע לצדיק רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל

שמע הצדיק מרוז'ין ואמר: אספר לך ספור - בכל מוצאי שבת היה הבעל-שם-טוב זצ"ל עולה לעגלה ואומר לעגלון להסב פניו אלי. העגלה נסעה בקפיצת הדרך למקום שנסעה והבעל-שם-טוב נפגש עם מי שנפגש ופעל מה שפעל, וחזר לעירו בקפיצת הדרך.

השנים נקפו והסוסים הזדקנו. מכרום, וקנו סוסים חדשים צעירים. שמחו לשרת את הצדיק, אבל הביאום לארוחה ולא רתמום לעגלה. במוצאי שבת הגיעה שעתם. העגלון רתםם לעגלה, הפך אליהם גבו ויצאו למסע. כמה שמחו על הזכות הגדולה.

נסעו, ורגילים היו לעצור בכל אכסניה למנוחה וסעודה קצרה. ועתה חלפו על פני האכסניה הראשונה, השנייה והשלישית, לא חשו עייפות ורעב, ולא הובאו למנוחה ואכילה. החליטו, שכפי הנראה סוסי הצדיק מתעלים בדרגה, ודינם כאנשים. מה בעליהם אינם סועדים בכל תחנה, אלא מידי ארבע וחמש אכסניות עולים לסעוד לבם וללגום ספל משקה, אף הם כך. אשרם, סוף סוף יטעמו מעדני בני אדם ויכירו טעם יין שרף. אבל הנה עברו חמש ושש אכסניות ולא עצרו, המשיכו ביעף. נבוכו.

הגיעו במהירות למחוז חפצם והבעל-שם-טוב ירד ונועד עם מי שנועד. שב למרכבה ושוב עשתה דרכם ביעף. לא יגעו ולא עייפו ולא הוצרכו למאכל ומשקה ולא עצרו בשום תחנה. ואז הבינו - סוסי הצדיק הפכו למלאכים ולשרפים. כמה שמחו!

הגיעו למז'בוז' והותרו מהרתמות. הובאו אל האורווה, ראו ערימת מספא, והתנפלו עליה בתאוותנות, בלסו בכל פה - והבינו שאינם מלאכים ושרפים, ואף לא בני אדם. סוסים היו וסוסים נשארו...

וסיים הצדיק: כשראייתם באותו ספר שהמתענה ארבעים יום זוכה לגילוי אליהו, מה חשבתם, שאליהו חפץ לענות יהודים ולהרעיבם? חלילה וחס! אינו רוצה אלא לעדנם ולרוממם, לחלצם מתאוותיהם ולנתקם מאבוסם, כדי שיהיו עדינים וזכים יותר ויזכו לראותו.

אבל אתה התענית, וביום מלאות תעניתך איך אכלת! התנפלת על האבוס, למלא כל מה שהחסרת. ורצונך שיתגלה אליך? ונחנו מה, שאל האברך בכאב. לאחר שני רגלים וחמישים ימי ספירה, ולא השתנינו, הכל כשהיה! מה הרווחנו, אפוא?! אמרתי וענית: תנוח דעתך, שתי תשובות בדבר - הראשונה, שמעתי מחותני הצדיק, משה ממשלי רבו:

מעשה בצדיק שישב וחשב, הן משה רבינו היה אדם כמוני, ועם זאת נתקדש ונטהר כמלאך, ועלה למרום. דבק בשכינה ועלה לשמים, אם הוא יכול היה, אוכל גם אני. נתדבק במחשבתו בבורא יתברך, ואכן עלה ונסק לגבהים. כמה שמח! הנה כדור הארץ מתחתיו, והוא חולף על פני הירח, התנתק משביל החלב והמשיך לעלות - ולפתע נזכר, שמשה רבינו לא אכל ולא שתה ארבעים יום, נבהל, היחזיק מעמד? גם לא ישן כל אותו זמן, היוכל לעמוד בכך?!

כיון שנחרד, פסק מדבקו. כיוון שגלש מדביקותו, החל גולש מטה. ואז נחרד: ומה אם יחטיא את כדור הארץ, ויהיה לכוכב אובד בחלל? ריבונו של עולם, רק לא זה. אנא, לכדור הארץ בבקשה! וד', רצון יראיו יעשה. הנה כדור הארץ תחתיו, רווח לו. ונתקף בעתה: נזכר, ששני שלישים ממנו, ים! ריבונו של עולם, אנא, ליבשה!

ואכן, ד' שומע תפילה. יבשה תחתיו. ואם ינחת באמצע המדבר? אוי, ריבונו של עולם, השיבני לביתי! וד' נענה לבקשתו - מצא עצמו פסיעה אחת מהמקום בו עלה. ברוך, שאין זה אלא משל. אבל מה רצה לומר בו? מה ביקש להביע? שכך נראים אנו כולנו -

נוסקים בימים הנוראים ונוחתים במוצאי שמחת תורה, ממריאים בפסח ונוחתים בחג השבועות. אבל במרחק פסיעה. משהו נשאר, ו'הרשמים מצטרפים'. מפסיעה לפסיעה, אנו מתקדמים... זו התשובה הראשונה. אבל גם לולא כן, כדאי וכדאי! ומדוע? - "כדי להפסיק בין פורענות לפורענות!"

תאר לך שהחיים היו רצף אחד של חולין ושיממון, בלי הפסקי תקופות רוממות בינתיים, איך היינו מחזיקים מעמד?!

למה בכח?

אדם הולך ברחוב, וראה עני מזה רעב. יש לו כסף, הוא קונה בו לחם ומוצרי חלב. גוחן ושואל את העני: "אולי תסכים לקבל את הלחם ומוצרי החלב?". והעני, דל גאה, מתריס: "לא! אני מקבל רק כסף, ואני אחליט מה לקנות בו!". מה יעשה? ימשיך בכתפיו וימשיך לביתו. יערוך את השולחן לארוחה. חוזר הבן מהתלמוד תורה, ומעיף מבט: "אוף, שוב לחם חמאה וגבינה! אני לא אוכל, תן לי כסף, ואני אחליט מה לקנות!" אם לא, ישבות רעב! מה יאמר האב?

ישפוד במבטו ויצמיתו: "אתה נוטל ידיים, ואוכל הכל!" למה? ירצה, יאכל. לא ירצה, ירעב, למי אכפת? למי?! לאב!

האב אוהב את בנו, ומזדהה עמו. רעבון הבן מייסרו, צרתו מציקה לו. לכן, יכריחו כדי להיטיב עמו. ויודע שלבסוף יודה לו, כפי שאנו מודים כיום על מתנת התורה! אבל הגויים, נוכרים הם. הציצי, ואם דחו לא הכריחו! זהו: "חביב אדם שנברא בצלם", אבל "חביבין ישראל שנקראו בנים למקום", ומכיון שכך "חביה יתירה נודעת להם, שניתן להם כלי חמדה" היא התורה הקדושה, גם אם בכפיית הר כגיגית. כי את הבנים, כופים. לטובתם!

(והגדה)

"שאו את ראש עדת בני ישראל"

רבינו בחיי זצ"ל אמר: 'אין התעלותם של ישראל, אלא בקיום התורה. ועל כן אחז הכתוב לשון "שאו", שהוא לשון כולל שני עניינים, דבר והיפוכו: האחד נשיאות הראש ורוממות; והשני הסרת הראש וכריתתו. מלשון "ישא פרעה את ראשו מעליך".

כלומר: אם יזכו ויעסקו בתורה, הרי לשון התעלות; ואם לאו, הרי היפוכו. כמאמרם: "הספר והחרב ירדו כרובים מן השמים. אי ספרא - לאו סייפא; ואי סייפא - לאו ספרא".

(מצעין השבוע)

שכר מצוה

מעשה בבחור מקיבוץ חילוני שנקלע לבני ברק, הציץ לשיבת פוניבז' הנודעת והתחולל בו מהפך. שב בתשובה, והיה לבן ישיבה לכל דבר.

הרב גלינסקי זצ"ל, שעקב אחר התמודדותו של הבחור, וראה בכמה מאמץ עלה לו כל דבר - חלשה דעתו, והוא העריך את הבחור בלא גבול. יום אחד נקרא הרב גלינסקי אל ה'חזון איש' זצ"ל, שביקשו לעזור לאותו בחור באיזה ענין. אמר לו הרב גלינסקי:

"רבי, כשרואים אותו מבינים מהו: במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד! שהרי 'לפום צערא, אגרא', ואין להשוות את צערם ויגיעתם של בעלי התשובה, אלינו, שהמצוות מורגלות לנו, ואיננו רואים בהן שום קושי. אדרבה, רק אורה ושמחה. ואם כן, לא מגיע לנו עבורן כשרו!"

ענה לו ה'חזון איש': "טעות בידך! שהרי לא נולדנו מקיימי מצוות ושקדני תורה. עמלנו עד שקנינו הרגלים אלו. ודבר שנקנה בשעתו בביעה ובהתמודדות, ממשכימים לשלם עליו לעולם כאילו ממשכימים להתמודד כבתחילה!".

(והגדה)

שווין של שתי חיטים

לאחר שבוע נתן לרות שתי חיטים קלויית טבולות בחומוץ, הגיעה רות הביתה וחמותה שאלה אותה היכן הייתה היום. רות מספרת לנעמי שבועז אמר לה לבוא רק לשדה שלו, ואף התיר לה לבוא בקהל.

כשנעמי שמעה זאת, אמרה לרות: אם כך, יש לי שידוך מצוין - תתחתני עם בועז. רות מקבלת את הצעת השידוך הזו, ונולד מהם עובד הוא אבי ישי אבי דוד המלך. כמה שוות היו שתי חיטים קלויית? - ספר התהלים של דוד המלך... האם נוכל לתאר את עם ישראל עובר את הגלויות ללא ספר התהלים ונהרות הדמעות שנשפכו עליו? וכי יכולים היינו לעבור את כל הצרות והיסורים בגלות ללא התקווה שמשוּח בן-דוד יבוא ויגאל אותנו?!

אם כן, כמה שווה לנו המעשה של בועז? מיליונים! מיליארדים! אין מחיר לשתי החיטים הקלויית הללו, הטבולות בחומוץ!

בועז לא ידע כמה שווה המעשה שלו, ואילו היה יודע שבזה תלויים מלכות ישראל, ספר תהלים וכל הגאולה העתידה - היה מביא עגלים מפוטמים!

(מצעין השבוע)

"והיה מספר בני ישראל כחול הים"

ובמקום אחר נקראו ישראל "ככוכבי השמים". החול נרמס ברגלי אדם ובהמה ואילו הכוכבים הם העצמים הגבוהים ביותר בעולם שאין שום בשר ודם יכול להגיע אליהם. כמותם עם ישראל - אפילו בזמן שישראל "כחול על שפת הים" ונרמסים ברגלי הכל, בכל זאת הם נחשבים "ככוכבי השמים" כיצורים העליונים של האנושות, שאי אפשר להגיע עד מעלותיהם וכשרונותיהם.

(מצעין השבוע)

הפתגם השבון

הצדק הראשון להניח לכל מקום, הוא להחליט שאיפה כהן
לא ירצה להיות במקום או איפה נמצא.

זה התחיל בשאיפה עזה לשלימות. לימוד של 18 שעות ברצף, בלי להרים את הראש מהגמרא. העמקה בחידושים ותוספות, קושיות ותירוצים... פלפולים עם חברים ועם ראש הישיבה. תסריט נפלא, שנגמר בייאוש מוחלט. היה חסר לי בפה וגם בלב, טעם זוהר ובוהק של שלמות. שאפתי למצוא את הכתר, לחטוף את היהלום שעל גביו, ונשאר לי ביד רק מסמר קטן, או זרקור חלוש. היו לי ימים של התעלות, ולאחר מכן נפילה גדולה. שעות רבות של שינה, שיטוט ברחובות, עימותים סתמיים עם הרמ"ם והמשגיח. הייתי בתקופה קשה בחיים, מטולטל בין שני העולמות. שעון מטולטלת, היה הרבה יותר יציב ממני. פעם הייתי פה, פעם שם. רגל בישיבה, רגל ברחוב. חצה ללמוד, ורצה לטייל. כשאני לומד - בשיא המרץ, בולע את הסוגיה מכל צדדיה, יוצא החוצה ושוכח מהכל. הלב קרוע. מנסה לתפוש רוח בידים, שותה מים עם מזלג, לומד בהרגשה של תסכול. בהמשך עברתי משיבה לישיבה, ובוקר אחד מצאתי את עצמי בבית. המצב בבית היה מתוח ולא נעים. בהחלטה טובה של רגע נישתי לסלון, התיישבתי ליד הסטנדר של אבא והתחלתי לזמזם. בצהרים חזרה אחותי מהסמינר. כשראתה אותי, נכנסה לסלון עם מגש ועליו כוס תה ופרוסת עוגה. "אתה לומד תורה, שיהיה לך מתוק" אמרה בפשטות ונפנתה לעיסוקיה. לא להאמין, כוס התה הפשוטה והעוגה הפריכה, טעמם היה גן עדן.

כוס תה. פרוסת עוגה. מעשה קטן, סימבולי, פשוט - ומחולל נפלאות. תנו מכס, לא משנה איזה משקה, העיקר שיהא מהול בהרבה אהבה ותשומת לב אמיתית. יגמצו אותו בצימאון. תמיד. את תוצאותיו תראו, למרחוק...

החביבות שלה, ההבנה השקטה, והיחס האוהב, הטמינו בהם ריח נפלא ומתיקות, ונטעו בי כוח להמשיך עוד קצת. למדתי חמש שעות ברציפות. בלילה, אחרי מעריב, זה חזר על עצמו. אחותי הבחינה שאני פותח גמרא, והניחה לי שוב כוס תה עם שלוש כפיות סוכר כמו שאני אוהב, והפעם עם עוגיות חמות שאפתה. במשך חודש ימים זה נמשך, בלי מילים. אני לומד, ולצדי כוס תה ועוגה, אני מזמזם, ומחכה שהיא תניח את תשדורות ההערכה. תשדורות ומזנקים קטנים לאורך כל הדרך. אחר-כך התקבלתי לישיבה חדשה, פתחתי דף חדש. כיום אני נושא משרה תורנית בכירה בעיר ואם בישראל, מרביץ תורה, ובחסידי ד' רואה ברכה וסיפוק בעמלי. את החמימות של כוס התה ומתיקותה של העוגה - לא אשכח לעולם. הם מלווים אותי ומהדהדים בלבי, נותנים לי כח ומוטיבציה לעמול ולהשקיע. אחותי איננה יודעת עד היום, מה פעלו ומה עשו בעבורי התה והעוגות שאפתה בעבורי. כוונותיה היו טהורות, והיא בוודאי התפללה שאצליח, אבל את תוצאות מעשיה ומשמעותם, לא שיערה.

"עד כאן תגיע האש, ולא יותר"

כאשר התגורר 'הבבא סאלי' זצ"ל בעיירה מרוחקת במרוקו, גנרטור ציבורי סיפק חשמל כדי להאיר את בתיהם של התושבים בשעות מסוימות, אולם בביתו של 'הבבא סאלי', שישב והגה בתורה במשך שעות הלילה, דלקו נרות ארוכים שעות רבות לאחר מכן. הדבר ארע בליל שבת, כאשר בני ביתו של 'הבבא סאלי' הסבו סביב לשולחן וזימרו זמירות שבת בחדוה: לפתע התמוטט אחד הנרות הארוכים שעמדו על הכוננית שבפינת החדר, ושלחבתו אחזה בשיח שהיה פרוש על רצפת הבית. תוך שניות התפשטה האש בחדר ומהומה רבתי אחזה בנוכחים. החדר הגדול היה עמוס במרבדים ובחפצים דליקים אחרים, וסכנה ממשית רחפה באוויר, שמא יעלה הבית על כל תכולתו באש הרעבתנית. אך בעוד כולם מתכוננים לפינוי הבית מיושביו, נותר 'הבבא סאלי' על מקומו שליו ורגוע. לפתע קם ממקום מושבו, נטל את מקלו וניגש אל האש הבערת. הוא שרטט קו דמיוני סביב האש ואמר: "עד כאן תגיע האש, ולא יותר". ואכן, כך היה. באופן נסי דעכה האש בהגיעה אל הקו ששרטט 'הבבא סאלי', ושמתחת השבת שבה על כנה.

(מ"ח לשולחן שבת)

יסורים - אות לקשר

מגילת איכה נחתמת בפסוקים "השיבנו ד' אליך ונשובה חדש ימינו... כי אם מאוס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד". מסביר הנצי"ב: אדון הכועס מאד על עבדו, נוטל שוט, מכה ומכלה בו זעמו. אך אם אין הוא מכה אותנו, אלה עוצר בעצמו ומחליט למוכרו, אות הוא כי אין לו שום ענין ללמדו לקח, ואדרבא, אם הוא יכה אותנו ויחבול בו, יקשה עליו למכרו כי אז עלול העבד להיות בעל מום ומי ירצה לקנותו? זהו שאומר הכתוב "השיבנו ד' אליך ונשובה" - ריבונו של עולם, אנו בטוחים כי אינך רוצה למכור אותנו ולכן אנו מבקשים ממך שכבר תשיב אותנו אליך. ומנין לנו שאתה חפץ בנו ולא מעונין למכור אותנו? "כי אם מאוס מאסתנו", כשהכעסנו אותך מדוע "קצפת עלינו עד מאד" ומדוע אתה מכה בנו? אלא ודאי שאתה רוצה בנו, אם כך אז "השיבנו ד' אליך". ואומר ה'תכלת מרדכי' בשם ה'ישועות יעקב': "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני א-ל חי", דהיינו, שכאשר אנו סובלים בגלות ומקבלים מכות מריבונו של עולם, מזה גופא יודעים אנו כי "בני א-ל חי" אנו, ומכאן התקווה כי הקב"ה יגאל אותנו.

(ומתוק האור)

ס"ח קנייני התורה

מתרחק מן הכבוד

על הגאון רבי צבי לוי זצ"ל, מתלמידי הגר"ם, מסופר שהיה בורח מן הכבוד ומתחכם בתכסיסים שונים להתחמק ממנו. בעת שהיה מלמד ב"חבורות הלומדים" שייסד, השתדל לא להבליט את עליונותו עליהם, ועשה עצמו כאחד מהם. אף השתמש בדרכים שונות שלא יקומו מפניו. פעם סידרה אחת החבורות שלו חגיגה, וכשבא רבי צבי מצא את כל החברים יושבים על מקומותיהם. כדי למנוע את הקהל מלקום מפניו, נכנס דרך החלון הסמוך למקומו ומיד ישב. (מהאבות)

(מהאבות)

"במקום אשר יאמר להם לא עמי... יאמר להם בני א-ל חי"

(מתוך ההפטר

ההסטוריה של עמנו מלמדת אותנו, כי דווקא בארצות שבהן רדפו את עם ישראל, הם דבקו באמונתם ושמרו את מצוות התורה במסירות נפש. ולעומת זאת בארצות שהיהודים נהנו מחופש ושוויון זכויות, הם נטשו את אמונתם ואת מורשת אבותיהם. והרי זו עובדה, שמזמן שהונהגה האמנציפציה בארצות מערב אירופה ובמיוחד בגרמניה, פשטה בין יהודיה התבוללות קשה, אשר קרעה חלקים גדולים מגוף עמנו. ועל כך מנבא הנביא הושע ואומר: "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם", דווקא באותם המקומות שיאמרו עליכם כי אינכם שייכים לגויים, ואינכם עם בכלל ואפילו בני אדם אינכם ראויים להיקרא, דווקא שם "יאמר להם בני א-ל חי", דווקא שם ישמור עם ישראל על זהותו כבניו של הקב"ה, ויתמסר ללמוד התורה ולקיים מצוותיה. וכעין זה אומרים: מה משמעותה של הביצה בליל הסדר? היא באה לרמוז על כוחו של עם ישראל בגלות. הביצה היא היחידה מבין המאכלים שככל שמבשלים אותה יותר היא מתקשה יותר, וכמוה גם היהודי, ככל שמבשלים אותו - מתנכלים לו, רודפים אותו ומצרים את צעדיו, הוא מתחזק והופך להיות "קשה עורף" ודבק באמונתו.

(ומתוק האור)